Dosarul nr.21r-1879/23 Judecătoria Chișinău, (sediul Ciocana)
1-23065124-02-21r-18072023 Judecător Elisaveta Buzu

D E C I Z I E
În numele legii

13 noiembrie 2025
mun.Chişinău
Colegiul Penal al Curţii de Apel Centru
Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei, judecător: Ion Bulhac
Judecători: Natalia Mămăligă și Vitalie Pîslariuc

examinînd în şedinţă de judecată publică în ordine de recurs /fără prezența părților în proces/, recursul declarat de către reprezentantul Penitenciarului nr.13 Chișinău, Andrei Saracuța împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) din 27 iunie 2023, prin care a fost admisă cererea condamnatului ***** împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Colegiul Penal al Curții de Apel Centru, -

C O N S T A T Ă:

La 04.05.2023, condamnatul ***** a înaintat judecătorului de instrucţie o plângere împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, cu reducerea pedepsei.

În susţinerea cererii condamnatul a invocat că, este deţinut în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău în condiţii inumane şi degradante.

A solicitat condamnatul constatarea violării art. 3 CEDO, reducerea termenului pedepsei pentru perioada deţinerii sale în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, cu calcularea a 2 zile de închisoare pentru o zi de arest, obligarea administraţiei penitenciarului de a înlătura condiţiile precare de detenţie.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) din 27 iunie 2023, a fost admisă cererea condamnatului ***** împotriva administraţiei instituţiei

penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

A fost constatat faptul că, condamnatul *****, născut la *****, a fost deţinut în perioada 17.06.2022 - 27.06.2023, pe parcursul a 375 zile în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului si a libertăţilor fundamentale.

A fost redusă pedeapsa condamnatului *****, născut la *****, pentru perioada totală de 375 zile, în care s-a aflat în detenţie cu statut de condamnat în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, cu calcularea a 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie, cu 111 (una sută unsprezece) zile.

În privinţa perioadei rămase de 5 (cinci) zile, cu titlu de despăgubire, a fost acordat condamnatului *****, născut la *****, suma de bani în mărime de 250 (două sute cincizeci) lei, şi anume o unitate convenţională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanţelor al R.M..

Încheierea instanţei judecătoreşti privind încasarea mijloacelor băneşti se va executa în condiţiile Codului de executare.

Nefiind de acord cu încheierea primei instanţe reprezentantul Penitenciarului nr.13 Chișinău, Andrei Saracuța a declarat recurs, solicitînd admiterea cererii de recurs, casarea încheierii, emiterea unei noi hotărâri privind respingerea plângerii lui *****.

În motivarea cererii de recurs, s-au invocat următoarele motive:

- rapoartele organismelor naţionale şi internaţionale in domeniul respectării drepturilor omului nu vizează condiţiile de detenţie pentru un deţinut în parte sau o celulă a instituţiei privită individual, dar situaţia, per ansamblu a instituţiei de deţinere;
- aprecierea condiţiilor de deţinere pentru o anumită perioadă intr-an anumit penitenciar faţă de un deţinut urmează să fie efectuată individual în baza cercetării tuturor problemelor existente în ansamblu lor. Celulele corespund condiţiilor de detenţie şi sunt amenajate conform prevederilor anexei nr. 22. 23 a Statutului executării pedepsei de către condamnaţi ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim. în acelaşi context potrivit prevederilor pct. 466 a aceluiaşi act normativ, pe perioada toamnă iarnă temperatura aerului în spaţiile de locuit nu este mai mică de 18° C. Iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalaţiilor electrice dotate eu becuri puterea căruia e de 100 W, celulele sunt amenajate cu prize. Aerisirea prin celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule şi ferestre de aerisire amplasate mai sus de uşa intrării în celulă. Celulele

sunt asigurate cu closete care este despărţit de restul celulei printr-un perete. Totuşi deţinutul este obligat sâ respecte regulile sanitaro-igienice şi de igienă personală, să aibă un exterior îngrijit şi să păstreze îmbrăcămintea şi lenjeria de pat eliberată de administraţia penitenciarului, să menţină permanent curăţenia în încăperile de detenţie, în celule, după deşteptare să-şi aranjeze paturile conform modelului stabilit şi să facă pe rând curăţenie în celulă;

- deţinuţii sunt asiguraţi eu minimul necesar pentru trai (lenjerie de pat, obiecte de primă necesitate igienică conform necesităţilor), sunt asiguraţi cu hrană caldă de trei ori pe zi, conform graficului prestabilit, gratuit, din contul mijloacelor bugetului de stat. cu respectarea normelor stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, în conformitatea cu Ordinul MJ RM nr. 512 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea regulamentului privind organizarea alimentaţiei deţinuţilor din penitenciar şi Ordinului MJ RM nr. 100 din 07.03.2007, cu privire Ia aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă şi a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele;
- încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 27.06.2023, fiind una ilegală, emisă cu nerespectarea prevederilor legale.

Reieșind din prevederile articolului 447 Cod de procedură penală, instanța de recurs a dispus în ședința de judecată examinarea recursului fără prezența părţilor la proces. Fiind fixată data examinării cauzei a fost dispus comunicarea părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.

Cercetând materialele cauzei deduse judecății, verificând încheierea contestată prin prisma motivelor de recursus invocate, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru consideră necesar de a respinge ca nefondat recursul declarat şi a menține încheierea primei instanțe, din următoarele considerente:

În conformitate cu prevederile art. 437 alin. (1), pct. 4) Cod procedură penală, (1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform prevederilor art. 448 Cod procedură penală, (1) Judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod procedură penală, (1) Judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 1) respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefondat.

Colegiul Penal reține că, prin sentinţa Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 16.05.2017, ***** a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii, prevăzute de art. 151 alin. (1) Cod penal, cu suspendarea executării pedepsei, în temeiul art. 90 Cod penal, pe un termen de probă de 5 ani.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20.06.2018, ***** a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (1) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse de 6 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 18.12.2022 a fost menținută, fără modificări, decizia Curții de Apel Chișinău din 20.06.2018.

Potrivit Raportului prezentat, ***** a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în următoarea perioadă: 17.06.2022 - prezent.

Totodată, reieșind din faptul că, instanța nu este în drept de a se expune pe marginea unei perioade ulterioare, va examina cererea înaintată prin prisma perioadei 17.06.2022 – 27.06.2023.

Cu întâietate, instanţa de judecată stabileşte că, cererea condamnatului *****, a fost depusă la data de 04.05.2023, iar în asemenea împrejurări, cu trimitere la prevederile art. 473/2, 473/3 şi art. 473/4 CPP, care au fost introduse prin legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constatată că, prevederile art. 473/2 alin. (5) din Codul de procedură penală, au fost respectate integral.

Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menţionat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenţiei consfinţeşte una din cele mai fundamentale valori ale unei societăţi democratice. Acesta interzice, în termeni absoluţi, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanţe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

La constatarea condiţiilor de detenţie, instanţa naţională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

Ţinând cont de cele expuse supra, în continuare, instanţa de judecată va da o apreciere condiţiilor de detenţie invocate de către autorul plângerii, coroborate la poziţia autorităţilor instituţiei penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului cu referire la încălcarea art. 3, care prevede că ”nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradantei".

Aşadar, instanţa de judecată reţine că, în cererea sa, condamnatul a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade de timp, în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, în condiții inumane și degradante.

Potrivit raportului prezentat, se consideră că pe parcursul detenției, condamnatului i-a fost acordat minimul de condiții a executării detenției. Astfel, în perioada de referinţă, ***** a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în următoarea perioadă: 17.06.2022 – 27.06.2023.

La analiza condiţiilor de cazare a deţinutului, instanţa de judecată va face trimitere la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, care în punctul 464 stipulează că ”Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii”.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că, starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m2 de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Contrar recomandărilor precitate, studiind raportul prezentat, instanţa a stabilit că, suprafaţa celulelor, în care a fost deţinut *****, nu exclude mobilierul și veceul aflat în celule, însăși raportul conținând date generale.

Aşa fiind, prin neprezentarea de către administraţia penitenciarului a datelor privind suprafaţa celulelor în care ***** a fost cazat, ultima a recunoscut deţinerea condamnatului, pe parcurs a unei perioade îndelungate, în celule în care dispunea de un spațiu mai mic de 4 m2, ceea ce evident, este sub minimul acceptabil.

De precizat că, în mai multe cauze, Curtea a notat cu îngrijorare repetarea problemelor în privinţa condiţiilor precare de detenţie în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău. Aceasta notează că, în repetate rânduri, a constatat încălcarea articolului

3 din Convenţie în privinţa acestui penitenciar (cauza Shishanov c. Moldovei, 15 decembrie 2015, § 127), însă această problemă sistemică continuă să persiste.

În cauza Kalashnikov c. Rusiei, precum şi în cauza Ostrovar c. Moldovei, Curtea a constatat că, supraaglomerarea deja ridică în sine o chestiune în temeiul articolului 3 al Convenţiei, în special când ea durează perioade lungi de timp, aşa cum se reţine în cazul autorului plângerii, care a fost deţinut o perioadă de 1 an în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău. E de reţinut şi faptul că, în cazurile anterioare, în care reclamanţii au avut la dispoziţie mai puţin de 3 m2 de spaţiu vital, Curtea a constatat că supraaglomerarea era suficient de gravă încât să justifice, în sine, constatarea încălcării art. 3 din Convenţie (Sulejmanovic c. Italiei, 16 iulie 2009, §51; Lind c. Rusiei, 6 decembrie 2007, §59).

Astfel, instanţa de recurs consideră că, dificultăţile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale, au depășit nivelul inevitabil de suferinţă inerent detenţiei şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenţie, aceste condiţii fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

La fel, instanța de recurs menționează că, deși de către instituția penitenciară au fost invocate un șir de argumente privind condițiile de detenție potrivit standardelor stabilite, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe.

Totodată, având în vedere că la soluţionarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanţă a încălcărilor privind condiţiile de detenţie care au afectat grav drepturile condamnatului, ci şi stabilirea unei reduceri a pedepsei care variază de la 1 zi la 3 zile pentru statutul de condamnat și două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv pentru statutul de prevenit, în dependență de gradul şi intensitatea suferințelor, în continuare instanţa va analiza şi celelalte alegaţii invocate de către petent în plângerea depusă.

Astfel, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 30 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din ţară, a subliniat că, în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, în continuare persistă faptul că în multe celule condiţiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată fiind suprapopulate. Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici. Totodată, specialiştii din cadrul CPT au recomandat autorităţilor din Republica Moldova ca să-şi mărească eforturile în sensul îmbunătăţirii condiţiilor de detenţie curente în penitenciarul respectiv.

În aceeași ordine de idei, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism naţional pentru prevenirea

torturii din Republica Moldova, s-a constatat că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, sunt într-o stare deplorabilă şi ar putea fi calificate ca condiţii inumane şi degradante.

La acest aspect, instanţa de judecată nu neglijează posibilitatea survenirii unor îmbunătăţiri ale condiţiilor de detenţie în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituţii, însă în lipsa unor probe ale administraţiei instituţiei penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumţia de încălcare a condiţiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegaţiile din cererea pendinte sunt justificate.

Întru susţinerea acestui raţionament, CEDO a explicat că dacă există o dispută cu privire la condiţiile de detenţie între părţi, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegaţia gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenţie. Este cazul când statul este unicul care deţine informaţii susceptibile de a confirma sau respinge alegaţiile reclamantului. Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informaţii îi permite Curţii să ajungă la concluzia că alegaţia este una justificată (cauza A. şi alţii c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98).

Prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, a fost operat remediu la nivel național cu privire la constatarea și compensarea condițiilor precare de detenție din penitenciarele naționale.

Potrivit art. 473/2 alin. (1) din Codul de procedură penală, plîngerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat.

Conform prevederilor art. 473/4 alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art. 473/2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ.

În temeiul prevederilor art. 473/2 alin. (3) Cod de procedură penală, condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Astfel, instanţa de judecată reiterează că, ***** s-a aflat în condiţii de detenţie contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor, deținînd statut de condamnat în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău pe perioada: 17.06.2022 – 27.06.2023, pe parcursul a 375 zile.

Astfel, având în vedere că s-au adeverit alegaţiile petentului privind condiţiile inumane de detenţie, luând în consideraţie totalitatea efectelor cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ţinând cont de principiile proporţionalităţii şi echităţii, instanţa consideră necesar, oportun şi rezonabil de a dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie ce ține de statutul de condamnat, pentru 375 zile, urmînd a fi reduse 111 (una sută unsprezece) zile.

Totodată, cu privire la perioada rămasă, şi anume 5 (cinci) zile care nu poate fi redusă, instanţa de judecată consideră oportun acordarea condamnatului, a sumei de bani în mărime de 250 (două sute cincizeci) lei, şi anume o unitate convenţională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie.

Colegiul Penal consideră că, reducerea stabilită este una adecvată şi suficientă, bazată pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanţelor de fapt şi pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat şi recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporţional circumstanţelor constatate.

Reieșind din cele enunțate, Colegiul penal consideră necesar de a respinge ca nefondate recursul declarat de către reprezentantul Penitenciarului nr.13 Chișinău, Andrei Saracuța și a menține încheierea Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) din 27 iunie 2023.

În conformitate cu prevederile art. 447 - 449 alin. (1) pct. 1) lit.a) Cod de Procedură Penală, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru, -

D E C I D E:

Respinge ca nefondat recursul declarat de către reprezentantul Penitenciarului nr.13 Chișinău, Andrei Saracuța și menține fără modificări încheierii Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) din 27 iunie 2023, prin care a fost admisă cererea condamnatului ***** împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: Ion Bulhac

Judecători: Natalia Mămăligă

Vitalie Pîslariuc